

Kasvun ja oppimisen lautakunta 23.09.2026

Vuoden 2027 talousarvio, vuosien 2028–2029 taloussuunnitelma ja vuosien 2027–2036 investointiohjelman kehys

Valmistelijat / lisätiedot:

Talmat Maarit

Helin Erkki

Toivonen Auli

Kentala Kaisa

Nurmi Juha

Turunen Jaana

Lehtonen Ulla

Richter-Lahtela Cilla

Paavola Jussi

Lehtomäki Kristina

etunimi.sukunimi@espoo.fi

Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunta

1

tekee vuoden 2027 talousarviota ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelmaa koskevan esityksen kaupunginjohtajan talousarvioehdotuksen valmistelua varten liitteen mukaisesti. Toimialalle varataan mahdollisuus tehdä teknisiä tarkennuksia.

2

merkitsee tiedoksi investointikehyksen 2027–2036. Lisäksi lautakunta toteaa, että tulevien vuosien investointeja valmisteltaessa tulee ottaa huomioon selostusosassa todetut tilatarpeet.

Käsittely

Päätös

Selostus

Valtuusto on 8.6.2026 päättänyt vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman kehyksestä sekä vuosien 2027–2036 investointikehyksestä. Valtuusto on samassa kokouksessa päättänyt myös vuoden 2027 veroprosenteista.

Valtuuston päätöksen pohjalta toimialat ja tulosalue vievät esitykset lautakuntien ja jaostojen käsiteltäväksi viimeistään syyskuun aikana.

Lautakunnat ja jaostot tekevät esitykset kaupunginjohtajan talousarvioesityksen jatkovalmistelua varten.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys julkaistaan 27.10.2026. Valtuusto päättää vuoden 2027 talousarviosta sekä vuosien 2028–2029 taloussuunnitelmasta 3.12.2026.

Lähtökohdat talousarviovalmisteluun ja kaupungin talouden epätasapaino

Espoon talous on viime vuosina ajautunut epätasapainoon useiden samanaikaisten tekijöiden seurauksena. Sote-uudistus heikensi Espoon taloudellista asemaa pysyvästi, kaupunki on kasvanut viime vuodet voimakkaasti ja menojen kasvu on ollut nopeampaa kuin asiakas- ja asukasmäärän kasvu tai kaupungin tulojen kasvu. Rakenteellisia muutoksia ei saatu TaKE-ohjelmassa (Taloudellisesti kestävä Espoo) toteutettua riittävästi. Kasvava kaupunki tarvitsee palveluja ja investointeja, mutta nykyinen käyttötalouden ja investointien menokehitys ylittää sen mihin kaupungin tulokehitys ja rahoitusasema pystyvät vastaamaan. Talouden tasapainotus edellyttää pysyviä rakenteellisia muutoksia.

Talouteen liittyy edelleen epävarmuustekijöitä kuten verotulojen kehitys, investointiohjelman realistisuus ja globaalin toimintaympäristön epävakaus. Nämä voivat edelleen heikentää talouden tilannetta ja kasvattaa sopeutustarvetta. Myös valtion toimenpiteet vaikuttavat suoraan Espoon talouteen. Työllisyysuudistus siirsi kaupungeille uusia vastuita ja rahoitusriskejä, mikä kasvattaa rakenteellista alijäämää erityisesti tilanteessa, jossa työttömyysaste ei ole palautunut pandemiaa edeltäneelle tasolle.

Talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, jotta velkaantumisen kasvu voidaan pysäyttää ja kaupungin taloudellinen asema turvata.

Valtuusto päätti vuoden 2026 talousarvion yhteydessä, että kaupunginhallitus käynnistää valmistelun tulevan vuoden kehys-, vero- ja talousarviopäätöksentekoa varten Espoo-tarinassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Talouden tasapainotustyön tehtävänä on varmistaa Espoo-tarinassa hyväksytyjen tavoitteiden saavuttamisen. Tavoitteena on saavuttaa tasapaino vuoden 2029 loppuun mennessä siten, että tasapainotuksella tavoitellaan keskimäärin n. 70 milj. euron vuosivaikutukseen taloussuunnitelmakaudella 2027–2029.

Valtuuston päätöksen mukaan tasapainotustyö tulee painottua taloussuunnitelmakauden ensimmäisille vuosille 2027–2028, varmistaen tasapainotuksen kumulatiivinen vaikutus koko taloussuunnitelmakauden ajalle.

Talousarvion ja taloussuunnitelman kehys

Valtuusto hyväksyi 8.6.2026 vuoden 2027 talousarvion kehysten sekä vuosien 2028–2029 taloussuunnitelmakehysten, jotka perustuvat Espoo-tarinan keskeisiin linjauksiin, valtuuston 4.12.2025 hyväksymään vuoden 2026 talousarvioon ja taloussuunnitelmaan 2027–2028 sekä talouden tasapainotuksen neuvottelutulokseen. Lisäksi valtuusto kehotti kaupunginjohtajaa ryhtymään tarvittaviin jatkovalmisteluihin neuvottelutuloksen mukaisesti. Valtuuston kehyspäätöksen toteutuminen edellyttää sen taustalla olevien ja valtuuston 8.6. tiedoksi merkitsemien tasapainotuksen valmistelukehotusten toteuttamista.

Keskeisenä tavoitteena on turvata toimintakykyinen Espoo 2030-luvulla. Tämä edellyttää tuottavuuden parantamista palvelujen järjestämisessä sekä johtamisessa, asiantuntijatyössä, hallinto- ja tukitehtävissä. Uusien toimintamallien kehittäminen ja käyttöönotto sekä teknologian hyödyntäminen ovat keskeinen osa tuottavuuden parantamisessa. Organisaation kehittäminen ja rakenteelliset muutokset tukevat Espoo-tarinan tavoitteissa onnistumista, kaupungin johtamista, sujuvoittaa prosesseja, yksinkertaistaa organisaation rakennetta ja kehittää taloudellista vaikuttavuutta.

Kehyslaskelmat sisältävät ulkoiset tulot ja menot. Kaupungin sisäiset tulot ja menot huomioidaan talousarvion yhteydessä sen jälkeen, kun talouden tasapainotustoimenpiteet on tarkemmin laskettu sisäisiin eriin. Niistä ei aiheudu muutoksia talouden tasapainotuskokonaisuuteen.

Neuvottelutuloksen mukaisten toimenpiteiden vuosittaiset määräraha-vaikutukset on huomioitu toimialojen ja tulosalueen kehyslukuihin. Organisaatio- sekä hallinto- ja tukitoimintojen tarkastelun vaikutukset eivät sisällyt vielä toimialojen kehyslukuihin. Vaikutukset huomioidaan kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä.

Vuodelle 2027 kehyksessä varaudutaan n. 2,2 % menojen kokonaiskasvuun, huolimatta talouden tasapainotuksen vaikutuksista. Talouden tasapainotuksella hillitään menojen kasvua, mutta se ei pysäytä kasvua tai pienennä toimialojen kokonaismenoja, pois lukien konsernihallinto. Talouden tasapainotuksen toimenpiteillä on keskeisiä vaikutuksia vuodelle 2027, jonka takia toimenpiteiden valmistelu tulee käynnistää mahdollisimman nopeasti. Näin vuodelle 2027 asetetut tavoitteet saadaan toteutumaan täysimääräisinä. Toimenpiteiden tarvittavan jatkovalmistelun ja toimeenpanon viivästyminen kasvattaisi sopeutustarvetta ja siirtäisi painetta taloussuunnitelmakauden loppupuolelle, mikä ei ole realistista.

Vuoden 2027 kehyksen tilikauden tulos on 94 milj. euroa ja investointimenot 362 milj. euroa. Vuosikate ei riitä investointien rahoittamiseen, jonka takia toiminnan ja investointien rahavirta on alijäämäinen 44 milj. euroa. Investointien rahavirta on alijäämäinen koko taloussuunnitelmakauden ajan, pienentyen kuitenkin kauden lopulla noin -13 milj. euroon. Lainakanta kasvaa vuoden 2025 tasosta vuoden 2029 loppuun mennessä noin 54 milj. euroa, mutta lainakanta per asukas pysyy vuoden 2025 tasolla, johtuen asukasmäärän kasvusta. Taloussuunnitelmakauden lainojen takaisinmaksut noin 150 milj. euroa katetaan kassavaroin.

Investointiohjelma jatkuu mittavana

Valtuustokauden 2026–2029 investointien kokonaismäärä on enintään 1 738 milj. euroa. Kokonaismäärään sisältyy sekä kaupungin omat investoinnit ml. yhtiöhankkeena toteutettava Tapiolan stadion sekä vuokrakohteena hankittavien toimitilojen kustannukset kaudella 2026–2029. Kaupungin omat investoinnit ovat yhteensä 1 582 milj. euroa ja vuokrakohteet sekä muilla malleilla mm. PPP-malli (Public-Private Partnership) hankittavat yhteensä 155 milj. euroa.

Investointiohjelman valmistelussa on huomioitu esiin tulleita lisäinvestointitarpeita sekä päivitetty hankkeiden tarkentuneita kustannusarvioita sekä hankkeiden ajoitusmuutokset (suunnittelun ja hankeajataulun tarkennukset sekä tekniset muutokset).

Toimitilainvestointeihin on päivitetty useampi päiväkotikohde peruskorjauksesta korvaavaksi uudisrakennukseksi tai lisätty kohteeseen myös laajennus. Lisäksi muutamien koulukohteiden ajoitusta on aikaistettu.

Talouden tasapainotustoimenpiteenä investointiohjelmaan on tehty eräitä karsintoja ja hankkeiden aikataulujen lykkäyksiä. Valmistelun haasteena on ollut lisäinvestointitarpeet, jotka kompensoivat investointeihin esitettyjä säästöjä ja siirtoja. Investointien osalta valmistelun lähtökohtana on valtuuston viime joulukuussa taloussuunnitelman yhteydessä hyväksymä investointiohjelma.

Investointikehykseen 2027–2036 sisältyvät päiväkot-, koulu- ja lukiohankkeet

Valmistettava investointikehys 2027–2036 sisältää päiväkot-, koulu- ja lukiohankkeita koskevia muutoksia verrattuna valtuuston joulukuussa 2025 hyväksymään investointiohjelmaan. Muutokset kohdistuvat hankkeiden ajoitukseen, rahoituksen kohdentumiseen eri vuosille sekä hankekokonaisuuksien tarkentumiseen. Valtaosa muutoksista on luonteeltaan vähäisiä ajoituksen tai kustannusten tarkistuksia, jotka johtuvat hankesuunnittelun etenemisestä, palvelutarpeiden tarkentumisesta sekä investointiohjelman kokonaisuuden yhteensovittamisesta.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen osalta valmisteltavassa esityksessä on uusia hankkeita sekä hankkeiden aikataulumuutoksia. Investointikehykseen on lisätty uutena hankkeena Espoonlahden päiväkodin korvaava päiväkotikoti. Otaniemen uuden päiväkodin ja Iivisniemen päiväkodin aikataulut ovat siirtyneet eteenpäin kaavoitukseen ja hankesuunnitteluun liittyvistä syistä. Postipuun koulun ja päiväkodin hanke on jaettu kahdeksi itsenäiseksi hankkeeksi ja aikatauluja on tarkistettu. Hösmärin päiväkodin korvaavat tilat on poistettu vuokrahankkeista, koska varhaiskasvatukselle on järjestetty tilat Hösmärinpuiston koululta vapautuneisiin tiloihin.

Suomenkielisen perusopetuksen osalta muutoksia on tullut hankkeiden aikataulutuksiin ja rahoitukseen. Saarnilaakson koulun korvaavan uudisrakennuksen toteutuksen aikataulua on tarkistettu valmisteltavassa esityksessä siten, että kohteen valmistuminen on siirtynyt kahdella vuodella vuoteen 2031. Eestinkallion koulun peruskorjaushankkeen toteutusta on aikaistettu rakennuksen tekniseen kuntoon liittyvien tarpeiden vuoksi investointikauden loppupuolelta vuosille 2027–2029. Lähderannan koulun peruskorjaus- ja laajennushankkeen valmistumista on siirretty vuoteen 2030 ja rahoitusta tarkistettu vastaamaan hankkeen tarvetta. Aarnivalkean koulun liikuntasalirakennus on poistettu vuokrakohteista ja lisätty investointikohteeksi toteutettavaksi vuonna 2031 pysyvänä rakennuksena.

Lukiokoulutuksen osalta investointikehykseen sisältyy muutoksia, joilla vahvistetaan opiskelijapaikkojen riittävyyttä ja tuetaan lukiokoulutuksen palveluverkon pitkäjänteistä kehittämistä. Keskeisimmät muutokset ovat Leppävaaran kampuksen lukiohankkeen toteutuksen aikaistaminen sekä Karaportti 3:n lukiokohteen lisääminen vuokrahankkeena investointikehykseen. Karaportin kohde tukee lukiokoulutuksen tulevia tilatarpeita ja mahdollistaa tilaratkaisujen hallitun uudistamisen osana lukiokoulutuksen kokonaisuutta.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen, suomenkielisen perusopetuksen ja toisen asteen lukiokoulutuksen tunnistetut tilatarpeet tulevan investointiohjelman valmistelua varten

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen osalta alle kouluikäisten lasten väestöennuste kasvaa kaupunkitasolla mutta alueellisesti kasvussa on merkittäviä eroja. Varhaiskasvatuksen palveluntarvetta katetaan investointiohjelman lisäksi luomalla edellytyksiä yksityisille päiväkotihankkeille. Lisäksi on huomioitava, että nykyisen käytävissä olevan tilakapasiteetin ja sen täyttöasteen osalta tietoa parhaillaan kerätään ja tätä tietoa ei vielä ole käytävissä.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen osalta seuraavan investointiohjelman valmistelussa on huomioitava:

- Tapiolassa voimakkaasti kasvavan alle kouluikäisten lasten väestöennusteen perusteella tulee arvioida erityisen tarkkaan investointien ja yksityisen varhaiskasvatuksen hankkeiden määrää ja suhdetta.
- Matinkylä-Olarin alueella on tunnistettu kiinteistöjen kuntoon liittyviä haasteita ja riskejä, jotka saattavat realisoitua tulevien vuosien aikana.

Varhaiskasvatuksen palveluntarpeen muutoksia on seurattava koko investointikauden ajan, sillä tilannekuva saattaa muuttua nopeastikin mm. asuinrakentamisen elpymisen myötä.

Perusopetuksen investointiohjelman kohteilla vastataan nykyiseen tilapulaan sekä ennakoituun tarpeeseen. Hankkeiden toteutusaikataulut ovat merkittävät riittävän oppilaspaikkamäärän turvaamiseksi. Hankkeille on luotava toteutusedellytyksiä yli investointikauden, sillä perusopetusikäisten määrän ennustetaan kääntyvät nopeaan kasvuun 2030-luvun puolivälissä.

Lukiolaisten määrä kasvaa edelleen 2030-luvulle saakka. Investointiohjelmalla vastataan kasvavaan tarpeeseen. Investointiohjelmassa mainittujen kohteiden lisäksi Espoon keskuksen lukiolaisten määrää voidaan lisätä Kuninkaantien lukiossa. Kuninkaantien lukion lunastuksen yhteydessä esitetään toteutettavaksi tilaratkaisuja, joilla vastataan nykyisen ja ennakoidun opiskelijamäärän tarpeisiin. Näin varaudutaan lukiokoulutuksen kasvavaan palvelutarpeeseen ja turvataan toimivat sekä tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt pitkälle tulevaisuuteen.

Käytössä olevien koulujen ja päiväkotien teknisen kunnon arvioinnista sekä niistä aiheutuvien peruskorjaustarpeiden tunnistamisesta vastaa Tilapalvelut-liikelaitos. Peruskorjaukset tulee ohjelmoida ja toteuttaa ennakoivasti ennen merkittävien sisäilma- tai muiden rakennusteknisten ongelmien syntymistä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että investointiohjelmassa varataan riittävät edellytykset sekä ennakoiville peruskorjauksille että niiden edellyttämille väistötilajärjestelyille.

Päätöshistoria

Liitteet

- 2 Investointikehys 2027-2036
- 3 Vuokrakohteet 2027-2036

Oheismateriaali

Tiedoksi